

Langtidsledighed

Andelen af langtidsledige i Danmark er den laveste i EU

Sammenlignet med de andre EU-lande udgør de langtidsledige i Danmark den laveste andel af den samlede ledighed. Det skyldes, at Danmark er EU-mestre i at få arbejdsløse i job igen. I gennemsnit er 1/3 af de arbejdsløse i et givent kvartal i job igen kvartalet efter. Succesen kan i høj grad tilskrives vores flexicurity-model, hvor de fleksible fyringsregler, et godt sikkerhedsnet og en aktiv arbejdsmarkedspolitik er med til at sikre, at de arbejdsløse hurtigt kommer i job. De seneste år har man dog svækket sikkerhedsnettets, og det kan på sigt bringe fleksibiliteten på arbejdsmarkedet i fare.

af cheføkonom **Erik Bjørsted** & stud.polit **Eva Smidt****9. marts 2017**

Analysens hovedkonklusioner

- I Danmark udgør de langtidsledige 19,4 pct. af den samlede ledighed. Det er den laveste andel i EU. Baggrunden for den lave langtidsledighed er et fleksibelt dansk arbejdsmarked, hvor de ledige hurtigt kommer i job og derved undgår at blive langtidsledige.
- Danmark er EU-mestre i at få arbejdsløse i job. I gennemsnit er 1/3 af de arbejdsløse i et givent kvartal i job igen kvartalet efter.
- Succesen kan i høj grad tilskrives vores flexicurity-model, hvor de fleksible fyringsregler, et godt sikkerhedsnet og en aktiv arbejdsmarkedspolitik er med til at sikre at de arbejdsløse hurtigt kommer i job.
- Flexicurity-modellen er dog kommet under pres, fordi man de seneste år har svækket sikkerhedsnettets under de arbejdsløse.

Kontakt

Cheføkonom

Erik Bjørsted

Tlf. 33 55 77 12

Mobil 27 68 79 50

eb@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

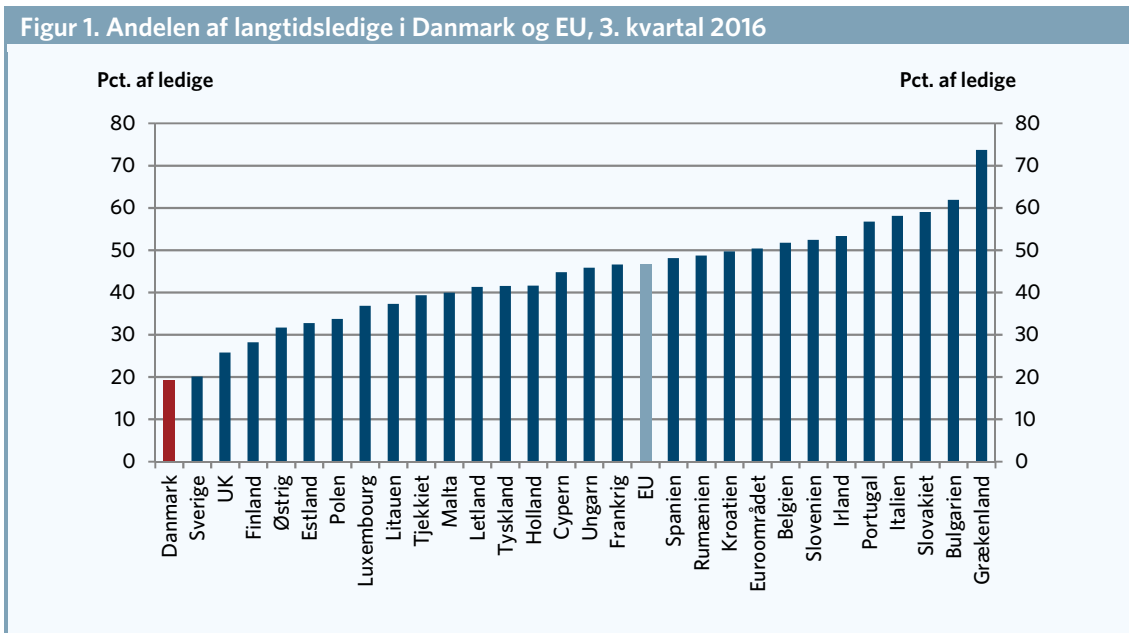
mh@ae.dk

Danmark har den laveste andel af langtidsledige i EU

I Danmark er det ganske få af de ledige, der har været ledige i 12 måneder eller mere i træk. Sammenlignet med resten af EU udgør de langtidsledige i Danmark faktisk den laveste andel af den samlede ledighed. Det fremgår af figur 1, der viser andelen af langtidsledige i EU-landene i 3. kvartal 2016.

Andelen af langtidsledige varierer meget på tværs af landene i EU. I Danmark og Sverige er andelen hhv. 19,4 pct. og 20,1 pct., mens det i Grækenland er knap 75 pct. af de ledige, der har været uden job i 12 måneder eller mere. Gennemsnitligt i EU er andelen af langtidsledige knap 50 pct. og selv i Tyskland, som med sine Hartz-reformer ofte fremhæves, er mere end 40 pct. af de arbejdsløse langtidsledige.

Figur 1. Andelen af langtidsledige i Danmark og EU, 3. kvartal 2016

Kilde: AE på baggrund af Eurostat

Baggrunden for, at langt de fleste danske ledige ikke er ledige særligt længe, er det fleksible danske arbejdsmarked. Med den danske flexicurity-model er det let at afskedige medarbejderne, hvilket gør at virksomhederne hurtigt kan omstille sig, hvis der er omslag i konjunkturerne, og dermed også lettere kan ansætte, når tiderne igen bliver bedre. Samtidig har virksomhederne ikke store omkostninger, når de fyrer medarbejdere, og det gør også at virksomhederne hurtigere ansætter igen, når tiderne bliver bedre. Til gengæld for de fleksible regler for at fyre ansatte, har lønmodtagerne en relativt god forsikring mod arbejdsløshed i form af vores dagpengesystem, som skal sikre lønmodtagerne mod en alt for stor lønnedgang, hvis de rammes af arbejdsløshed.

De fleksible regler for at fyre ansatte gør også, at virksomhederne også i usikre tider alligevel opretter mange nye stillinger. Hvis ordrebogen skulle vise sig at blive tom, kan man relativt nemt fyre de medarbejdere, man ikke har brug for.

Samtidig sikrer dagpengeforsikringen også, at lønmodtagerne hele tiden har lyst til at prøve nye udfordringer og er villige skifte job - også i dårlige tider, fordi der er et sikkerhedsnet til at gribe lønmodtageren, hvis jobskiftet skulle vise sig at være en dårlig ide.

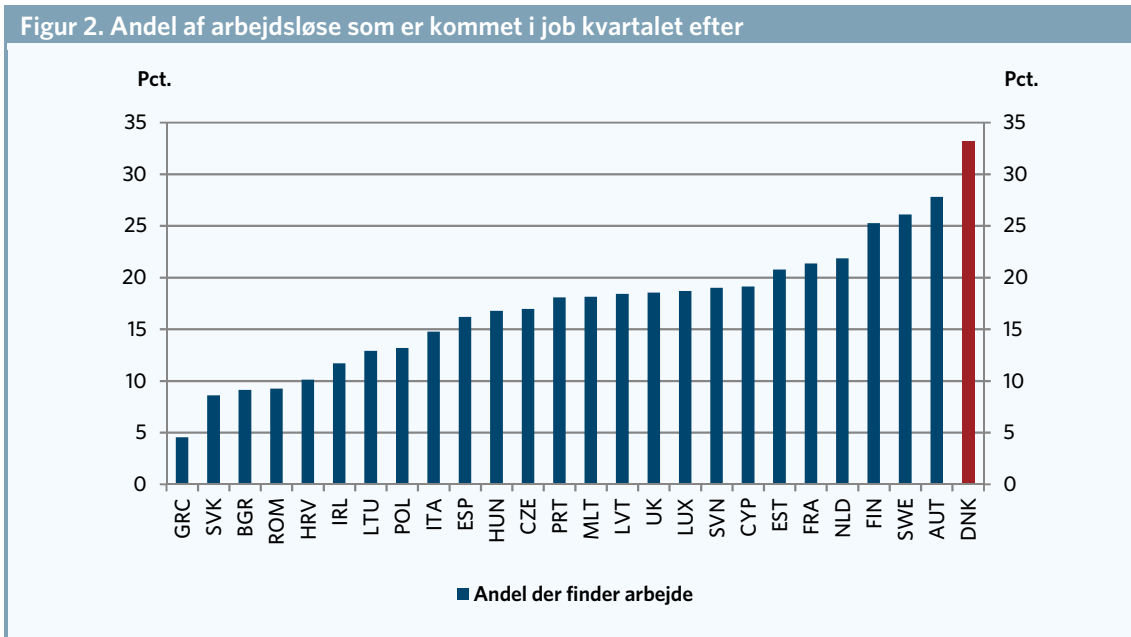
De fleksible fyringsregler sammen med sikkerhedsnettet betyder, at der hele tiden – også i dårlige tider er masser af jobåbninger, som også kommer arbejdsløse til gode.

Traditionelt opfatter mange økonomer sikkerhedsnettet, som en sovepude for de arbejdsløse, men via krav om, at arbejdsløse skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet og deltage i aktivering, kan man effektivt eliminere den potentielle sovepudeeffekt fra et godt sikkerhedsnet.

OECD finder i 'Employment Outlook fra 2006' således ingen statistisk signifikant effekt på arbejdsløsheden af at sænke kompensationsgraden i Danmark, fordi Danmark netop bruger mange penge på den aktive arbejdsmarkedspolitik, som sikrer at de arbejdsløse står til rådighed for arbejdsmarkedet og deltager i forskellige former for aktivering, som også hjælper dem tilbage i beskæftigelse.

Sammenlignet med de andre EU-lande er vi da også det land i EU, hvor man får flest arbejdsløse i job. Det fremgår af figur 2, som viser, hvor stor en andel af de arbejdsløse i et givent kvartal, som er kommet i arbejde det næste kvartal. Set over den tilgængelige dataperiode fra 2. kvartal 2010 til 2. kvartal 2016 er det i gennemsnit 33 pct. af de arbejdsløse i et kvartal, som er kommet i arbejde i det næste kvartal.

Da det typisk bliver sværere at få folk tilbage i arbejde, jo længere tid de har været ledige, er det en stor fordel, at de ledige hurtigt kommer i arbejde, hvorved antallet af langtidsledige begrænses.

Anm.: Der ses på andelen af arbejdsløse, som er kommet i job det efterfølgende kvartal. Tallene er et gennemsnit for den tilgængelige dataperiode, som rækker fra 2. kvartal 2010 til 2. kvartal 2016.
 Kilde: AE på baggrund af Eurostat.

Flexicurity-modellen skal styrkes og ikke svækkes

Igennem de seneste år er securitydelen i flexicurity-modellen blevet svækket. Forkortelsen af dagpengeperioden sammen med mindrereguleringen af overførselsindkomsterne, som blev aftalt i 2012-skateteforliget har svækket lønmodtagernes forsikring i tilfælde af arbejdsløshed.

Hvis sikkerhedsnettet bliver dårligere og mere usikkert, kan det på sigt svække fleksibiliteten af arbejdsmarkedet. Lønmodtagerne vil, hvis man svækker sikkerhedsnettet – f.eks. ved at beskære dagpengene

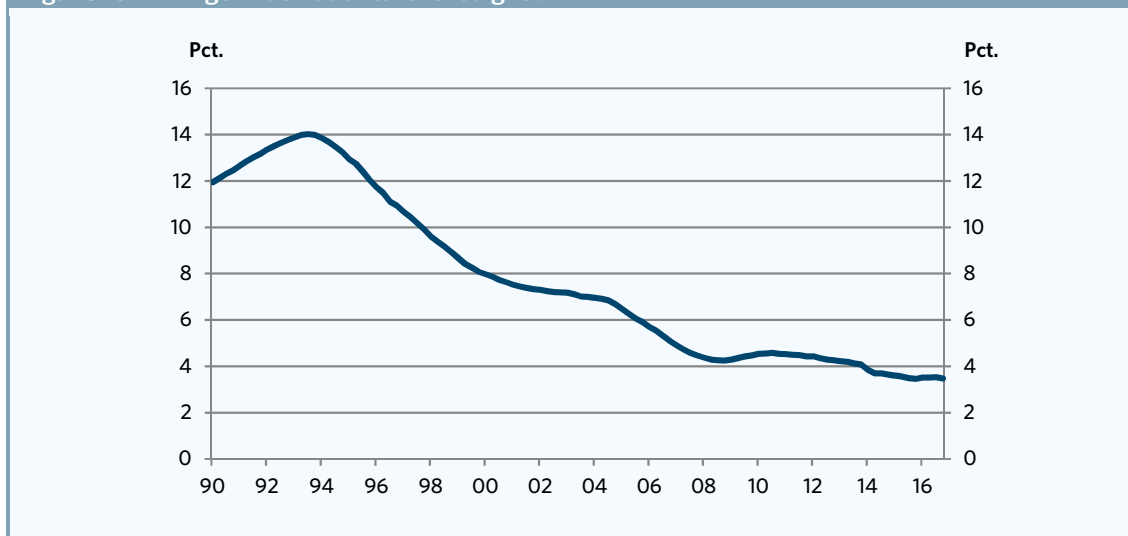
eller forkorte dagpengeperioden yderligere - være fristet til at kræve længere opsigelsesvarsler og højere fratrædelsesgodtgørelser i forbindelse med fyringer. Samtidig kan et dårligere sikkerhedsnet gøre, at lønmodtagere med arbejde måske ikke så ofte vil skifte arbejde, hvilket også vil resultere i færre jobåbninger på arbejdsmarkedet, som ville kunne komme de arbejdsløse til gode.

Hvis fleksibiliteten svækkes øger det risikoen for, at flere fanges i langtidsledighed, og det vil også blive vanskeligere for de unge at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Derfor er det ikke en god ide at sænke dagpengesatsen eller forkorte dagpengeperioden yderligere.

Potentialet for at sænke arbejdsløsheden gennem stramninger i dagpengesystemet er desuden alt andet lige mindre i dag end tidligere. Den strukturelle ledighed - som er den arbejdsløshed, der er i en neutral konjunktursituation er i dag således kun omkring 3½ pct., mens den i midten af 90'erne var på hele 14 pct. Det fremgår af figur 3.

Som nævnt medvirker den aktive arbejdsmarkedspolitik herhjemme iflg. OECD også til at det er begrænset, hvad man får ud af, at sænke kompensationsgraden - iflg. OECDs undersøgelse fra 2006 måske ingen ting. Derimod risikerer man at svække fleksibiliteten på arbejdsmarkedet, som formentlig er én af de væsentligste årsager til vores succes, og det er en meget høj pris at betale.

Figur 3. Udviklingen i den strukturelle ledighed

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet, Økonomisk Redegørelse, december 2016.

Der er dog en god idé i at forbedre den aktive arbejdsmarkedspolitik - især for dem, som står længst væk fra arbejdsmarkedet. Som Carsten Koch-udvalget viste sendes personer på kanten af arbejdsmarkedet alt for ofte i aktiveringsforløb, som ikke er målrettet nok mod arbejdsmarkedet. Alt for ofte er jobcentrene tilbøjelige til at sende personer på kanten af arbejdsmarkedet i aktiveringsforløb, hvor man blot sigter efter at løfte nogle generelle kvalifikationer. Det er ikke målrettet nok, og det øger ikke chancerne for at opnå en mere permanent tilknytning til arbejdsmarkedet.

Virksomhedsrettede forløb som virksomhedspraktik og løntilskud på det private arbejdsmarked har langt større chancer for succes eller hvis man udstyrer arbejdsløse med specifikke kvalifikationer er hvervslivet har brug for.